

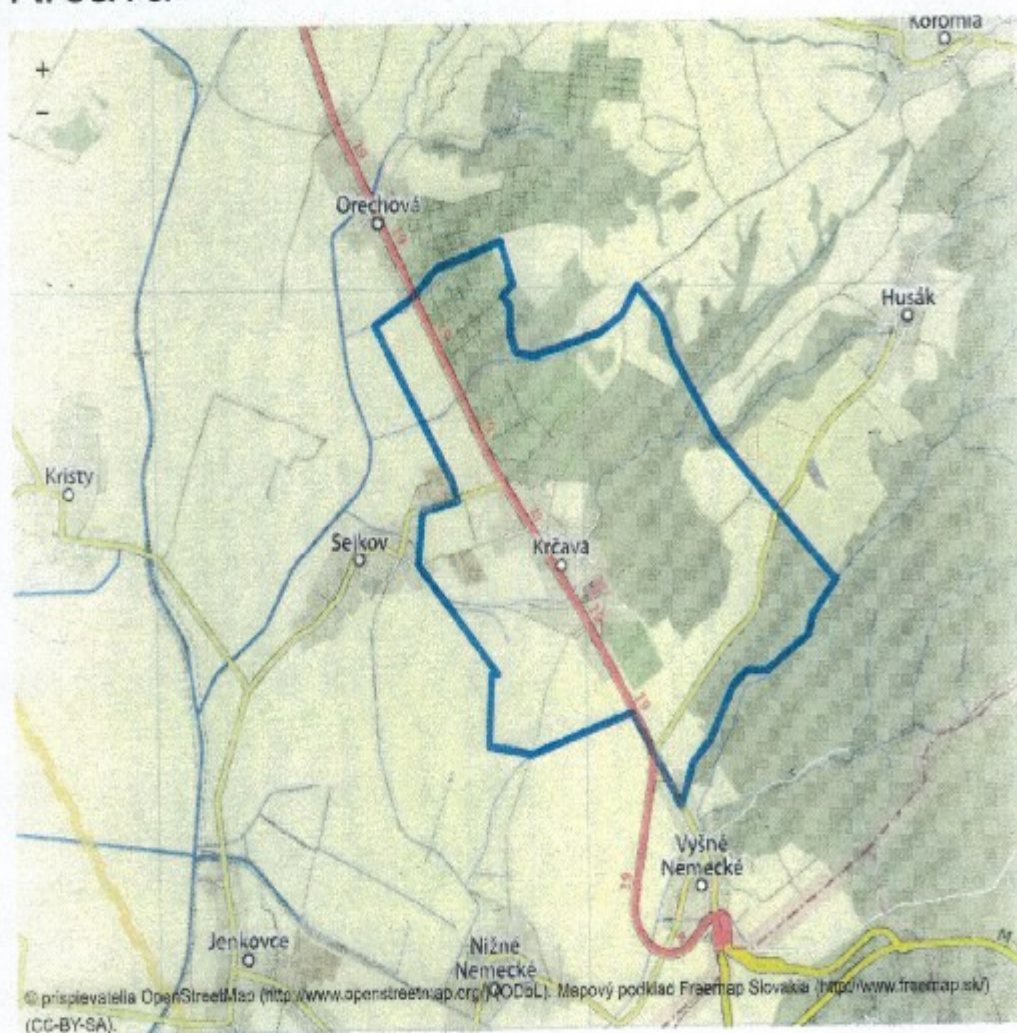
OBEC KRČAVA

PROGRAM HOPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE KRČAVA 2022 – 2030

Schválené uznesením Obecného zastupiteľstva v Krčave
č. 37/2021 zo dňa 10.12.2021

Krčava

Katastrálna mapa (/katastralna-mapa/krcava)

Základné informácie o obci

Kraj	Košický
Okres	Sobrance
Obec	Krčava
Prvá písomná zmienka	1302
Nadmorská výška	129 m. n. m.
Rozloha	8,74 km ²
Počet obyvateľov k 31.12.2021	407
Hustota obyvateľov	46,57
PSČ	072 51
Štatistická územná jednotka	522660
Adresa obecného úradu	Krčava 17
Telefón	056-6599222
E-mail	obeckrcava@lekosonline.sk
Web	www.krcava.sk
IČO	00 325 376
DIČ	2020740843

Zdroj: Obec Krčava, ŠÚ SR

Obsah

Úvod	5
1. Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce...	6
2. Analyticko-strategická časť	8
2.1. Súhrnná geografická, kultúrno-historická a sociálno-ekonomická charakteristika obce a charakteristika stavu vybavenosti a obsluhy územia obce	8
2.1.1 Geografická poloha obce	8
2.1.2 Kultúrno-historická charakteristika	12
2.1.3 Sociálno-ekonomická charakteristika obce.....	13
2.2. Hodnotenie a analýza hospodárskej situácie, sociálnej situácie, environmentálnej situácie a situácie v oblasti kultúry a vybavenosti a obsluhy územia obce.....	21
2.3. Strategická časť.....	24
3. Programová časť	27
3.1. Inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.....	29
3.2. Finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce	30
3.3. Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov.....	30
3.4. Akčný plán	32
Záver	34
Povinné prílohy Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Krčava	35
Príloha č. 1	35
Príloha č. 2	35
Príloha č. 3	36
Príloha č. 4	36
Príloha č. 5	37

Úvod

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Krčava /ďalej PHSR/ s výhľadom do roku 2030 je základný a kľúčový dokument pre riadenie obce, ktorý vychádza z poznania situácie a konkrétnych potrieb obyvateľov, podnikateľských subjektov, záujmových skupín a ďalších subjektov na území obce a formuje svoju predstavu o budúcnosti. Je to strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza. Je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie. Je nástrojom na napĺňanie vízie smerovania a rozvoja obce.

Vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pozostáva z analyticko-strategickej časti a programovej časti.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Schválenie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadostí obce o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2.

PHSR je zároveň aj prostriedkom, ako získať viac bodov pri žiadostiach o financovanie najmä z EÚ fondov a zvyšuje šancu na získanie externých finančných prostriedkov. PHSR a dokumenty územnoplánovacej dokumentácie musia byť nevyhnutne vo vzájomnom súlade.

Tvorba PHSR je optimálnym nástrojom a jedinečnou možnosťou na strategický pohľad do samosprávy vôbec. Základom PHSR je teda OBČAN.

1. Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Krčava

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Krčava bol spracovaný ako strategický dokument pre rozvoj a riadenie obce, je nositeľom rozvojovej politiky obce, predstáva jej vedenia a obyvateľov o smerovaní rozvoja obce. Spracovaný PHSR je jedným zo základných princípov politiky Európskej únie – princíp programovania.

Tabuľka č. 2 – **Zámer spracovania PHSR**

Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Krčava na roky 2022 - 2030
Forma spracovania	Pracovníci samosprávy Externí odborníci - spolupráca
Riadenie procesu spracovania	Pracovné skupiny zložené z vedenia obce, zamestnancov OcÚ a komisií. Zapojenie verejnosti a komunikácia s verejnosťou prebiehala prostredníctvom dotazníkového prieskumu, informácie boli umiestňované na facebooku obce Krčava
Obdobie spracovania	PHSR bol spracovaný v období jún 2021 – október 2021
Financovanie spracovania	Náklady spojené so spracovaním PHSR obce hrdila obec z vlastných zdrojov, z rozpočtu obce

Zdroj: Obec Krčava

Pri spracovaní PHSR boli použité tieto východiskové a koncepčné dokumenty:

- Spoločný územný plán obce Krčava a Orechová
- Rozpočet obce
- Integrovaný regionálny operačný program
- Spoločný strategický rámec Európskej komisie
- Nariadenia Európskej komisie
- Regionálne operačné programy
- Sektorové operačné programy – dokumenty vytvorené na úrovni ministerstiev, ktoré rozpracovali problémové celky

- Národný rozvojový plán
- Program rozvoja vidieka
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Krčava na roky 2014-2020
- Plán obnovy

Všetky strategické dokumenty sú spracované vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti .

2. Analyticko-strategická časť

Analyticko-strategická časť PHSR je zameraná na predstavenie hospodárskej a sociálnej situácie obce Krčava, východiskom ktorej je súhrnná geografická, kultúrno-historická, sociálno-ekonomická a environmentálna situácia obce. Určenie rozvojového potenciálu a limitov rozvoja územia vychádza z analýzy súčasného stavu a potrieb v oblasti udržateľnosti rozvoja obce s následným určením priorít rozvoja obce.

2.1. Súhrnná geografická, kultúrno-historická a sociálno-ekonomická charakteristika a charakteristika stavu vybavenosti a obsluhy územia obce

2.1.1 Geografická poloha obce

Obec Krčava sa nachádza na Slovensko – Ukrajinskom pohraničí s počtom obyvateľov okolo 400. Leží v chránenom vtáčom území Vihorlat, v PHO vodných zdrojov 2. stupňa a ochrannom pásme zdroja minerálnych vôd Sobranecké kúpele. Cez obec prechádza hlavná dopravná tepna pre automobilovú dopravu – cesta E 50, ktorá sa tiahne od severozápadného Francúzska cez Nemecko, Česko na Slovensko, spája Trenčín, Žilinu, Vysoké Tatry, Prešov, Košice, Michalovce, Sobrance až na Ukrajinu, kde pokračuje cez Užhorod a Mukačevo ďalej cez Ukrajinu až do Ruska. Táto cesta je využívaná hlavne pre kamiónovú dopravu na jediný hraničný prechod pre kamióny na Slovensko – Ukrajinskej hranici, cez hraničný prechod Vyšné Nemecké. Smer trasy nie je náhodný, ba ani nový. Štúdie rôznych historických obchodných ciest ukazujú na skutočnosť, že mnohé z nich existovali už dávno pred našim letopočtom. Určitým charakteristickým znakom je, že v katastri prevažuje intenzívne využívaná poľnohospodárska pôda na pestovanie poľnohospodárskych plodín a viniča, taktiež pasienky, lúky a nezanedbateľnej miere aj lesy.

V obci rastie jeden druh chráneného stromu – a to platan javorolistý.

Obec Krčava a jej katastrálne územie je charakterizované prechodom z rovinatého charakteru územia Východoslovenskej nížiny podcelku Sobranecká rovina do časti Východoslovenská pahorkatina podcelok Petrovské predhorie.

Nadmorská výška k. ú. sa pohybuje od 123,9 m n.m. /obec/ po 214 m n.m. /severozápadná časť územia – Volský les/.

Výmera katastrálneho územia obce je 874 ha, extravilán 702 ha a intravilán 172 ha.

Na geologickej stavbe územia obce Krčava sa zúčastňujú neogénne a kvarténe sedimenty. Kvartér je zastúpený proluvialnými sedimentami. Tvoria prevažne mohutné periglaciálne kužele. Obec patrí do Košického samosprávneho kraja, okresu Sobrance. Od Sobraniec je vzdialená cca 9 km severovýchodným smerom. Cez obec preteká Toroškov potok. Okolie obce poskytuje vhodné podmienky na ľahšiu turistiku a cykloturistiku.

Orografia

Územie obce Krčava je súčasťou alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy – Panónska panva, provincia – Východopanónska panva, subprovincia Veľká Dunajská kotlina, oblasť Východoslovenská nížina, celok Východoslovenská rovina, podcelok rozhranie Sobraneckej roviny a Podvihorlatskej pahorkatiny.

Geomorfológia

Orientácia reliéfu – je rôzna podľa lokality, dominuje však južná orientácia.

Horizontálna krivosť reliéfu – vyjadrená je zakrivením vrstevníc a je dôležitým ukazovateľom pre určenie smeru odtoku a integrácie vody a materiálu po svahoch. Je určená v troch základných tvaroch – rovní, vypuklé – konvexné a vypuklé – konválne.

Vertikálna krivosť reliéfu – je vyjadrená zakrivením spádových kriviek.

Podvihorlatská pahorkatina je prekrytá až 30 m mocným komplexom náplavových kužeľov. Rozhranie Sobraneckej roviny predstavuje intenzívne poklesávajúcu panvu, ktorú tvoria tieto sedimenty: íly, piesky štrky, čiastočne tufy a tufity.

Hydrologické pomery

Súčasný hydrologický režim sa výrazne odlišuje od pôvodného režimu. Zrážky sa na tvorbe zásob podzemných vôd uplatňujú od novembra do apríla. Maximálne stavy hladiny podzemných vôd sa vyskytujú od marca do mája.

Povrchové vody – Toroškov potok a hraničný tok Olšava v časti Domanický les.

Povrchové vody – litologický charakter kvartérnych sedimentov dáva predpoklad k utvoreniu pomerne jednotných hydrogeologických pomerov.

Klimatické pomery

Územie obce patrí do mierne teplej oblasti s mierne vlhkou a chladnou zimou. Prevláda mierne až slabé prúdenie vetra.

Pôda

Z prírodných podmienok vyplýva, že na tomto území je málo pestrá škála pôd. Prevládajú hlinité a ilovo-hlinité pôdy.

Tabuľka č. 3 – **Pôdny fond obce Krčava**

Kategória SKŠ	Podiel v %	Výmera v ha
Orná pôda	24,60	214,90
Trvalé trávne porasty	12,76	111,52
Záhrady	5,12	44,75
Zastavané plochy a nádvoría	7,20	62,83
Ostatné plochy	4,62	40,38
Vodná plocha	1,86	16,24
Lesná pozemky	24,25	211,86
Ovocný sad	9,57	83,63
Vinica	10,02	87,63
Spolu:	100,00	873,74

Zdroj: ŠÚ SR 2020

Biotické pomery – rastlinstvo a živočíšstvo

Potenciálna prírodná vegetácia je výrazom súčasného ekologického potenciálu krajiny. Zobrazuje prirodzené rastlinstvo, ktoré by sa vytvorilo nebyť zásahu človeka.

V katastri obce Krčava sa nachádzajú bukové lesy, bukovo-jedľové lesy a dubovo-hrabové karpatské lesy. Lúky a pasienky sú ďalším výrazným prvkom, avšak v dôsledku rozsiahlych melioračných zásahov došlo k postupnému ubúdaniu trávnych porastov, ich neudržiavaním sa podstatne zmenila flóristická skladba, pričom čoraz častejšie dochádza k ich postupnému zarastaniu náletovými drevinami. Nachádza sa tu segerálna vegetácia, ktorá spôsobuje zaburiňovanie polí ale tiež ruderalna vegetácia, najmä na nevyužívaných plochách a okolo okrajov obce.

Súčasná štruktúra zoocenóz v katastri obce je výsledkom dlhodobého evolučného vývoja a relatívne krátkodobého, ale veľmi intenzívneho pôsobenia činnosti človeka. Vyskytujú sa rozmanité druhy bezstavovcov. Zo stavovcov sú to narp. Salamandra škvrnitá, ropucha obyčajná, rosnička zelená, užovka stromová, užovka hladká a jašterica zelená. Z vtákov je to vlha obyčajná, žlna zelená, brhlík lesný, sýkorka belasá aj hôrna, drozd čierny, slávik obyčajný, muchárik bieločrý, glezg obyčajný, holub hrivnák, z cicavcov netopier raniak hrdzavý, krt obyčajný, piskor obyčajný, ryšavka žltohrdlá, hrdziak hôrny, veverica obyčajná. Líška obyčajná, sviňa divá, srnec hôrny a iné. Na poliach stretávame slimáky, pavúky, roztoče, stonožky, mravce, kobylky a koníky, vošky, bzdochy, motýle, chrobáky, z malých cicavcov zajac poľný, hranostaj čiernochvostý, lasyca myšozravá, tchor, syseľ.

Ľudské zdroje

Tabuľka č. 4 – **Vývoj počtu obyvateľov obce Krčava**

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet obyvateľov spolu	420	418	414	410	408	402	407
Muži	193	194	196	197	193	188	193
Ženy	227	224	218	213	215	214	214

Zdroj: ŠÚ SR 2020

Vývoj počtu obyvateľov však neodzrkadľuje skutočnú realitu, pretože v obci žijú obyvatelia, ktorí majú iba prechodný pobyt. Priaznivé však je, že tu ostávajú mladé rodiny s deťmi, dochádza k obnovovaniu bytového fondu, novej výstavbe rodinných domov celkovému omladzovaniu obyvateľstva.

Tabuľka č. 5 – **Veková štruktúra obyvateľov**

Vek v rokoch	Muži	Ženy	Spolu
0-4	8	7	15
5-9	12	9	21
10-14	10	9	19
15-19	8	15	23
20-24	10	8	18
25-29	12	17	29
30-34	15	12	27
35-39	17	14	31
40-44	18	20	38
45-49	18	20	38
50-54	17	16	33
55-59	10	18	28
60-64	19	14	33
65-69	6	9	15
70-74	8	7	15
75-79	4	7	11
80-84	0	5	5
85-89	1	3	4
90-94	0	1	1

Zdroj: ŠÚ SR 2020

Index starnutia v obci Krčava je 98,18 % , muži 63,33 %, ženy 140 %.

Tabuľka č. 6 – **Ekonomická aktivita obyvateľov obce Krčava v roku 2020**

Predproduktívny vek 0-14 rokov	13,51 %
Produktívny vek 15-64 rokov	73,22 %
Poproduktívny vek 65- viac rokov	13,27 %

Zdroj: ŠÚ SR 2020

V roku 2020 bolo evidovaných 29 uchádzačov o zamestnanie, z nich bolo 22 mužov a 7 žien.

Podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky v obci pôsobilo 16 fyzických osôb ako podnikatelia a 15 samostatne zárobkovo činných osôb.

Evidovaných je aj 5 právnických osôb, z nich 2 neziskové a 3 ziskové.

2.1.2 Kultúrno-historická charakteristika

Prvá zmienka o obci je z roku 1302. V chotári obce sa však našli stopy po slovanskom sídlisku a keramika z 8. až 10. storočia. O Krčave a tunajšom zemepánovi je však doklad až z roku 1287. Názov obce sa v písomnostiach z 13. až 16. storočia vyskytuje pravidelne v tvare Korchua, čo bol maďarizovaný názov odvodený od staršieho slovenského názvu Krčava. Archeologické doklady a atarobyly názvov dedín dosvedčujú, že Krčava existuje od predveľkomoravského obdobia a patrí k najstarším slovansko – slovenským sídliskám v tomto kraji. Krčavu nadobudli zemanovia pravdepodobne v polovici 13. storočia. Dali si tu postaviť kúriu a ich dedičom patrila dedina ešte koncom 15. storočia. V 16. – 17. storočí boli jej zemepáni šľachtici z Michaloviec. Cez Krčavu už vtedy viedla takzvaná krajinská cesta z Michaloviec cez Tibavu smerom do Užhorodu a Mukačeva. V tomto období bola Krčava stredne veľkou dedinou s poddanským obyvateľstvom. Avšak v 17. a začiatkom 18. storočia ju obyvatelia postupne opúšťali až osídlenie spustlo. V rokoch 1715 – 1720 /obdobie moru/ obec nejestvovala. Neskôr obnovená Krčava mala rusínske obyvateľstvo.

V roku 1829 bol v obci postavený greckokatolícky chrám, zasvätený sv. apoštolom Petrovi a Pavlovi.

V roku 1972 bola v Krčave uvedená do prevádzky nová Základná deväťročná škola.

V roku 2003 bol postavený rímskokatolícky kostol zasvätený sv. evanjelistovi Matúšovi.

K historickým pamätihodnostiam a miestnym zaujímavostiam patria dnes už len pozostatky kúrie – kaštieľa po grófovi Gutmanovi. Pripomienkou tohto obdobia, kedy v obci pôdu vlastnili veľkostatkári a poskytovali prácu dobrovoľníkom sú obrázky č. 1 a 2.

Obrázok č. 1 – Kúria Krčava

Obrázok č. 2 – Príjazdová cesta ku kúrii

K pamätihodnostiam obce môžeme dnes zaradiť aj stojaci komín ako pozostatok bývalej tehelne Krčava.

2.1.3 Sociálno-ekonomická charakteristika obce

a/ Vybavenosť obce

Technická infraštruktúra

Katastrom obce Krčava prechádzajú nasledovné prvky technickej infraštruktúry:

- Medzinárodná cesta I. triedy E 50
- Distribučná sieť VN 22 kV vzdušným vedením
- Prívodné potrubie STL plynu do obce Krčava a Vyšné Nemecké
- Prívodné vodovodné potrubie do obce Sejkov
- Rozvodné vodovodné potrubie obecného vodovodu

Obytné plochy a plochy občianskej vybavenosti

Obytné plochy a plochy občianskej vybavenosti zaberajú podstatnú časť zastavaného územia obce. Prevláda zástavba rodinných domov.

Občianska vybavenosť je sústredená v centre obce pozdĺž cesty I. triedy E 50, kde sa nachádza predajňa s rozličným tovarom Večierka, COOP Jednota, autobusová zastávka, základná škola s materskou školou, obecný úrad, Motorest Marko a pobočka Slovenskej pošty a.s.

Rekreačno-oddychové, športové a kultúrno-historické objekty

Na území obce sa nachádza zariadenie slúžiace cestovnému ruchu, a to Motorest Marko s ubytovacou kapacitou 12. postelí.

Pre rekreáciu, kultúrne a športové vyžitie obyvateľov sa využívajú vnútorné /jedáleň, klubovňa, telocvičňa/ a vonkajšie /školský dvor, multifunkčné ihrisko, detské ihrisko/ priestory Základnej školy s materskou školou Krčava.

Obec má vybudovanú oddychovú zónu s lavičkami a zeleňou, ktorá je umiestnená v blízkosti miestneho potoka. Oddych ponúka aj park umiestnený pred budovou školy.

Výhodou územia obce je skutočnosť, že je zo severovýchodnej časti obklopená lesmi, ktoré poskytujú zaujímavé prechádzky s možnosťou zberu lesných plodov.

Rodiny s deťmi majú možnosť využívať detské ihrisko, umiestnené na obecnom pozemku mimo hlavnej cesty.

b/ Dopravná dostupnosť obce

Cestná doprava

Katastrálnym územím prechádzajú nasledovné cesty: cesta I. triedy E 50 v smere Sobrance – Užhorod. Južným smerom k obciam Sejkov – Jenkovce – cesta III/050243, v smere severovýchodnom – Husák – cesta III/050244. Sú to križovatky z cesty I. triedy E 50.

Železničná doprava

V okrese Sobrance ani v k. ú. Krčava železnica nevedie.

c/ Vzdelávanie

V obci sa nachádza Základná škola s materskou školou Krčava /ZŠsMŠ/, ktorá od 1.8.2003 nesie právnu subjektivitu a jej zriaďovateľom je Obec Krčava. Areál školy tvorí jedna budova, ktorá je vybavená školským zariadením, hygienickými zariadeniami, kuchyňou, školskou

jedálňou, školskou družinou, telocvičňou, klubovňou a čítárňou, šatňami. V budove sa nachádzajú 4 odborné učebne, 2 počítačové učebne, interaktívne tabule sa nachádzajú v 6 triedach. Škola bola odovzdaná do užívania v roku 1972. V rokoch 2017-2020 prebehla v škole rekonštrukcia, bola vymenená strecha, budova bola zateplená, dostala novú omietku a došlo aj k výmene okien a vchodových dverí. Školský areál pozostáva z ihrísk, nachádza sa na ňom multifunkčné ihrisko a záhradka. Súčasťou areálu školy je aj park pred budovou školy. Škola patrí medzi väčšie školské zariadenia v okrese Sobrance. V súčasnej dobe školu navštevuje 160 žiakov 1. – 9. ročníka a 35 detí v materskej škole. V materskej škole sú tri triedy, samostatnú triedu tvoria predškoly. Kapacitne škola postačuje pre 400 žiakov. V minulosti bol počet žiakov vyšší ako 300. v školskom roku 2019/2020 mala škola 9 tried, pre každý ročník jednu triedu.

Školský obvod Základnej školy s materskou školou v Krčave tvoria okrem žiakov z Krčavy aj ďalšie obce, a to Sejkov, Jenkovce, Orechová, Kristy, Husák, Vyšné Nemecké, Nižné Nemecké a Tašul'a.

Väčšia časť žiakov pochádza z rodín z úplného prostredia. Zo sociálne znevýhodneného prostredia je 35 žiakov základnej školy a 1 dieťa v materskej škole, ktorí sú v hmotnej núdzi alebo v životnom minime.

Prospech žiakov základnej školy je dobrý. V každej triede sa nájde 4 – 5 žiakov s výborným prospechom. Žiaci pravidelne dosahujú dobré výsledky v okresných a krajských vedomostných a športových súťažiach.

ZŠsMŠ Krčava vyhrala súťaž Akadémie Mateja Tótha, dve učiteľky boli vyškolené ako trénerky, ktoré by sa mali venovať športovým aktivitám žiakov mimo vyučovania.

V základnej škole je zamestnaných 21 pedagogických zamestnancov, z nich 3 sú vo veku do 28 rokov, 17 vo veku 28 – 60 rokov a 1 zamestnanec vo veku nad 60 rokov. Zloženie pedagogických zamestnancov pre základnú školu je 13,5 učiteľov, 4,5 asistentov učiteľa, 1 špeciálny pedagóg a 2 pedagogickí zamestnanci v školskej družine. Nepedagogických zamestnancov škola zamestnáva 11 vo vekovej kategórii 28-60 rokov.

V materskej škole sú zamestnané 3 učiteľky, 1 asistent učiteľa a 1 špeciálny pedagóg. Spolu 5 pedagogických zamestnancov, 3 do 28 rokov, 2 vo veku 28 – 60 rokov.

Vyučovanie náboženstva zabezpečujú externí učitelia – rímskokatolícky kňaz, gréckokatolícky kňaz a zástupca reformovanej cirkvi.

d/ Zdravotníctvo

Zdravotnícka starostlivosť pre občanov obce je zabezpečovaná v okresnom meste Sobrance, ktoré je vzdialené cca 9 km.

e/ Podnikanie a obchod

Priemyselné a dobývacie objekty

V katastri obce Krčava sa nenachádza žiadne chránené ložiskové územie, dobývacie priestory a ani objekty, na ktoré by sa vzťahovala ochrana ložísk nerastných surovín a nie je určené prieskumné územie pre vyhradený nerast. Ťažobná plocha na ťažbu hnedého uhlia sa

nachádza južne od zastavaného územia pri hranici s k. ú. obce Sejkov. V severozápadnej časti obce pri hlavnej ceste E 50 nachádza hlinisko po bývalej tehelni.

Poľnohospodárske objekty

Juhozápadne od zastavaného územia obce sa nachádza areál bývalého poľnohospodárskeho družstva, ktorý v súčasnej dobe prevádzkuje MVDr. Jozef Karch. V areáli sú postavené nové haly na skladovanie poľnohospodárskej produkcie a na chov brojlerov – kurčiat a moriek a tiež ošípaných. Areál má charakter moderného poľnohospodárskeho dvora.

V katastri obce pôsobia tieto poľnohospodárske subjekty:

- Verchovina Sejkov,
- MVDr. Jozef Karch – agropodnikateľ,
- Dominium KLP s.r.o., Dlhé nad Cirochou,
- DONA s.r.o. Veľké Revištia,
- Jozef Fedor, SHR Krčava 36,
- Roľnícke družstvo Koromľa,
- Beáta Bučková, Orechová,
- Štefan Béreš, Michalovce.

f/ Životné prostredie

Infraštruktúra vodného hospodárstva

V katastri obce Krčava sa nachádzajú nasledovne vodovody:

- Miestny vodovod Krčava
- Vodovodné potrubie do obce Sejkov

Zdroj vody – prameň pre miestny vodovod Krčava

- odvodňovací kanál Jarčianky /evid. č. 5405 010 020/ o celkovej dĺžke 0,851 km
- odvodňovací kanál Na Zábore /evid. č. 5405 010 021/ o celkovej dĺžke 0,882 km
- odvodňovací kanál Močidlo /evid. č. 5405 010 024/ o celkovej dĺžke 2,088 km

ktoré boli vybudované v roku 1978 v rámci stavby „Odvodňovanie pozemkov VSN II./9“

V katastri obce Krčava je vybudované aj detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom v južnej a juhozápadnej časti katastrálneho územia.

Protipovodňové opatrenia

Úpravy toku boli vykonané na:

- Toroškov potok
- Hydrologické číslo: 4-30-06-027
- Maximálny prietok: st. toku km 1,2
- $Q_{100} = 9 \text{ m}^3/\text{s}$.

Úpravy boli vykonané v rokoch cca 1960 – 1964. Mimo intravilánu boli vybudované tri prehrádzky, z ktorých je funkčná iba jedna cca 100 m od vstupu potoka do intravilánu. Celý tok bol cez obec a za obcou vyregulovaný, ale v rkm 2,669 po rkm 2,845, kde bol tok vyregulovaný a upravený vyložením dna a brehov lomovým kameňom je v súčasnej dobe poškodený prívalovými vodami – povodňami a potrebuje nevyhnutne rekonštrukciu. Tok bol upravený za účelom ochrany poľnohospodárskych pozemkov, ale hlavne ochrany majetku občanov obce Krčava. Časť toku cez obec bola vyčistená od porastu a nánosov v roku 2019 a je pravidelne udržiavaná zamestnancami obce.

Chránené územia prírody a lokality

Územie obce Krčava patrí v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov k územiám s 1. stupňom ochrany t.j. k územiám, ktorým sa neposkytuje osobitná ochrana.

V katastrálnom území obce sa v zmysle Zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z. nachádza Chránené vtáčie územie.

- Súvislá európska sústava chránených území NATURA 2000. Osobitné ustanovenia zákona č. 543/2002 Z. z. sú venované podmienkam pre tvorbu súvislej európskej sústavy chránených území NATURA 2000.

Do východnej a severovýchodnej časti riešeného územia zasahuje Chránené vtáčie územie SK CHVÚ 035 Vihorlatské vrchy. Územie SKCHVU sa v 1/3 prekrýva s CHKO Vihorlat a je tvorené mozaikou biotopov. Chránené vtáčie územia sú novou kategóriou chráneného územia v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Vyhlásiť chránené vtáčie územie je povinnosťou Slovenskej republiky, vyplývajúcou zo smernice Rady ES č. 79/409/EHS z 2. apríla 1979 o ochrane voľne žijúcich vtákov, ktorá bola transportovaná do zákona. CHVÚ bolo vyhlásené vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 195/2010 zo dňa 16. apríla na účel zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovaných druhov vtákov – sovy dlhochvostej, výrika lesného, orla krikľavého jariabka hôrneho, výra skalného, leleka lesného. Bociana čierneho, chriašteľa poľného, d'aťľa bielochrbtého, d'aťľa prostredného, d'aťľa čierneho, muchárika bielokrkého, muchárika červenohrdlého, krutihlava hnedého, strakoša červenochrbtého, škovránka stromového, včelára lesného, žlny sivej, penice jarabej, prepelice poľnej, muchára sivého, žltouchvosta lesného, pŕhl'aviara čiernohlavého, hrdličky poľnej a zabezpečenie ich prežitia a rozmnožovania. Chránené vtáčie územie má výmeru 48 286,2639 hektára.

Vonkajšia hranica CHVÚ začína na rozhraní katastrálneho územia Vyšné Nemecké a východnej hranice k. ú. Krčava na štátnej ceste E 50. Pokračuje severozápadným smerom pozdĺž pravého okraja štátnej cesty, pričom obchádza súkromné pozemky až ku križovatke ciest smerom na Husák. Tam odbočuje na severovýchod, pričom obchádza ďalšie súkromné polia, vinice, areál bývalej tehelne a na severnom okraji zastavanej časti Orechová na okraj parcely 303. ktorú obchádza. Vnútorne hranice chráneného vtáčieho územia vymedzuje zastavané územie obce a jej bezprostredné okolie.

Významné krajinné prvky

Tvoria sieť genofondov významných ekostabilizačných plôch v k. ú. obce, ktoré zaisťujú územné podmienky trvalého zachovania druhovej rozmanitosti prirodzeného genofondu rastlín a živočíchov na území obce Krčava. Za miestne ekostabilizačné plochy – významné krajinné prvky – sú vybrané tie územia, v ktorých sa nachádza najzachovalejšie súkcestné štádia alebo tie plochy, ktoré majú vhodné podmienky pre ich vznik a ďalší prirodzený vývoj. K ďalším kritériám pre výber ekologicky významných segmentov krajiny je stupeň zachovalosti a reprezentatívnosti bioty a v neposlednom rade aj územná rozloha.

Skládky odpadov

Fungujúca skládka komunálneho odpadu sa v katastrálnom území v súčasnosti nenachádza. V súčasnej dobe obec Krčava využíva skládku komunálneho odpadu v k. ú. obce Husák, ktorú prevádzkuje firma FÚRA, s.r.o. Rozhanovec. Na skládke nie je možné uložiť nebezpečný odpad. V roku 2008 bola v r. ú. obce vykonaná sanácia nelegálnej skládky komunálneho odpadu. V roku 2019 obec zabezpečila likvidáciu nelegálnej skládky odpadu v severovýchodnej časti obce nad miestnou uličkou „Kočová“. V katastri obce sa občas objavajú nové nelegálne skládky odpadu, tvorené sú najmä stavebným odpadom a nachádzajú sa v okrajových častiach obce.

Tabuľka č. 7 – **Produkcia a zneškodňovanie odpadu v obci za rok 2020 v tonách**

Druh odpadu	Množstvo
Papier a lepenka	4,746
Sklo	3,656
Viacvrstvé kombinované materiály na báze lepenky	0,034
Obaly z kovu	0,642
Obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok	0,010
Oleje a tuky	0,030
Vyradené elektrické a elektronické zariadenia	0,600
Plasty	3,420
Železo a oceľ	14,130

Iné biologicky nerozložiteľné odpady	1,340
Zmesový komunálny odpad	43,410
Objemový odpad	11,910
Drobný stavebný odpad	5,840
Spolu vyzbierané	89,768
Vytriedené	27,258

Zdroj: Obec Krčava

g/ Samospráva a Rozpočet

Obec samostatne rozhoduje a uskutočňuje všetky úkony súvisiace so správou obce a jej majetku, všetky záležitosti, ktoré ako jej samosprávnou pôsobnosť upravuje osobitný zákon, ak takéto úkony podľa zákona nevykonáva štát alebo iná právnická alebo fyzická osoba. Samosprávu obce vykonávajú obyvatelia:

- *orgánmi obce,
- *miestnym referendom,
- *zhromaždením obyvateľov obce.

Orgánmi obce sú:

- *obecné zastupiteľstvo,
- *starosta obce.

Pri obecnom zastupiteľstve pôsobia komisie:

- *finančná a pre správu majetku – 3 členovia,
- *komisia na ochranu verejného záujmu – 3 členovia,
- *komisia pre kultúru, šport, školstvo a sociálne veci – 4 členovia,
- *komisia na vybavovanie sťažností – 4 členovia,
- *komisia na ochranu verejného poriadku a ochranu životného prostredia – 4 členovia,
- *povodňová a evakuačná komisia /krízový štáb obce/ – 6 členovia.

Tabuľka č. 8 – **Zloženie stálych pracovníkov obecného úradu**

Oddelenie	Počet pracovníkov
Administratíva obecného úradu	3
Hlavný kontrolór obce	1
Technický pracovník	1

Zdroj: Obec Krčava

Rozpočet obce je základom finančného hospodárenia obce v príslušnom rozpočtovom roku, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcií obce v príslušnom rozpočtovom roku.

Tabuľka č. 9 – **Rozpočet obce**

Príjmy/výdavky	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Bežné príjmy	833 314	833 314	833 314
Bežné výdavky	803 754	801 754	801 754
Kapitálové príjmy	0	0	0
Kapitálové výdavky	3 560	0	0
Príjmové RO	0	0	0
Výdavkové RO	6 000	6 000	6 000
Príjmy celkom	833 314	833 314	833 314
Výdavky celkom	813 314	807 754	807 754

Zdroj: Obec Krčava

Hospodárenie obce na príslušný kalendárny rok sa riadi chváleným rozpočtom, ktorý je možné v priebehu roka upravovať podľa potrieb obce. Z prebytku rozpočtového hospodárenia je tvorený rezervný fond, ktorý sa využíva na pokrytie kapitálových výdavkov obce.

2.2. Hodnotenie a analýza hospodárskej situácie, sociálnej situácie, environmentálnej situácie a situácie v oblasti kultúry a vybavenosti a obsluhy územia obce

STEEP Analýza

Na externé prostredie obec vplyv nemá. Naopak toto prostredie má vplyv na obec a tá sa musí podmienkam prostredia prispôbiť v čo najlepšej miere. STEEP analýza predvída možný budúci vývoj a oblasti, ktoré môžu ovplyvniť riešenie problémov, plánov a výziev, ktoré si obec zadefinovala ako prioritné pre svoj rozvoj.

Tabuľka č. 10 – STEEP Analýza

Sociálna oblasť	Technologická oblasť	Ekonomická oblasť
Demografické zmeny obyvateľstva	Využívanie IKT, inovácií, kreatívneho priemyslu, moderných alternatívnych technológií	Využívanie fondov EÚ, grantov na realizáciu investičných a neinvestičných rozvojových projektov
Absencia adekvátneho prepojenia vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce	Zlepšenie kvality služieb verejnej správy pre verejnosť	Investičné príležitosti pre zamestnávateľov a podnikateľov
Nárast kriminality, chudoby, MRK	Rast výskumu, vývoja, inovácií	Dobudovanie chýbajúcej infraštruktúry
Ekologická oblasť	Politická oblasť	Hodnotová oblasť
Objavenie dosiaľ neidentifikovaných ekologických zdrojov znečistenia	Pripravenosť Vlády SR na čerpanie finančných prostriedkov z fondov EÚ	Propagácia európskych demokratických princípov, hodnôt, tolerancie, spolupatričnosti a vzájomnej spolupráce
Zhoršenie kvality podzemných vôd a nedostatok pitnej vody	Podpora Vlády SR podnikateľskému prostrediu, cestovnému ruchu	Vytrácanie základných morálnych hodnôt, rodinnej a medzigeneračnej súdržnosti, nárast radikalizmu a extrémizmu
Zhoršenie kvality ovzdušia	Presúvanie kompetencií štátu na samosprávy bez primeranej finančnej podpory	Zmena postojov obyvateľov obce a záujem o veci verejné

Zdroj: Obec Krčava

*Jedným z faktorov, ktorý spôsobuje regionálnu nerovnosť a oslabuje konkurencieschopnosť je vyrovnaná vybavenosť v základnej ale i vyššej infraštruktúre /doprava, telekomunikácie, voda, ekologické zariadenia, internet a informačné siete, atď./

*Environmentálna infraštruktúra sídiel – problémy sú v napojenosti na kanalizáciu, čistení odpadových vôd, nakladaní s odpadmi.

*Najväčšie problémy v obci sa zaznamenávajú u sociálne znevýhodnených občanov s nízkou vzdelanostnou úrovňou bez šance uplatniť sa na trhu práce aj napriek tomu, že obec kladie veľký dôraz na zabezpečenie rovnosti príležitostí a na sociálne a ekonomické začlenenie každého občana do života obce.

Nasledovná SWOT analýza prináša všeobecnú analýzu silných a slabých stránok, príležitosti a ohrozenia obce. Z pohľadu vonkajších vplyvov boli zadefinované príležitosti a ohrozenia prioritných rozvojových oblastí. Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále meniacom sa vonkajšom prostredí, určiť smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu je v súčasnosti pre obec Krčava nevyhnutná.

Tabuľka č. 11 – SWOT Analýza

Silné stránky	Slabé stránky
*blízkosť obce od okresného mesta Sobrance *blízkosť obce k štátnej hranici s Ukrajinou *vybudovaný vodovod *vhodné klimatické podmienky a pretrvávajúca tradícia poľnohospodárstva *atraktívne prostredie pre rozvoj cestovného ruchu *občianska vybavenosť – dom smútku, ZŠsMŠ Krčava, predajne potravín, motorest *bohaté kultúrne, športové a cirkevné tradície *kvalifikovaná pracovná sila *využívanie aktivačných prác *separácia odpadu *zdravší životný štýl na vidieku *spracované aktuálne rozvojové dokumenty *udržiavanie partnerských vzťahov na miestnej a regionálnej úrovni *záujem o ďalšie vzdelávanie *potenciál rastu odbornosti, zručnosti a zamestnateľnosti pracovnej sily *dobrá kvalitatívna a kvantitatívna základňa pre vybudovanie infraštruktúry *sprístupnená telekomunikačná infraštruktúra a internetizácia *možnosť využitia investícií z fondov EÚ	*nefunkčná kanalizačná sieť *miera znečistenia ŽP a zaťaženia obyvateľov *nevyhovujúci stav miestnych komunikácií *chýbajúce chodníky a cyklotrasy *zastaralý miestny rozhlas *chýbajúci zberný dvor *nepriaznivá kvalifikačná štruktúra obyvateľov *nízka mobilita ľudských zdrojov *nedostatočná prepojenosť vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce *málo pracovných príležitostí na vidieku *nízka úroveň HDP/ obyv. v porovnaní s priemerom v EÚ *chýbajúce zdravotnícke služby v obci *nízka kapacita ubytovacích a turistických zariadení *nedostatočná propagácia obce v oblasti cestovného ruchu *finančne náročná výstavba a rekonštrukcia technickej a dopravnej infraštruktúry *nedostatočné zabezpečenie proti kriminalite a vandalizmu *verejná správa on-line, kultúra on-line, prepájanie jednotlivých centier *priemerný záujem o poľnohospodársku výrobu *nízka pripravenosť regionálnych štruktúr na využitie fondov EÚ
Príležitosti	Ohrozenia

*dostatok úrodnej pôdy vhodnej na rozvoj poľnohospodárstva *ekologické poľnohospodárstvo /ekofarmy/ *vysoké kultúrne povedomie obyvateľstva *zvyšujúca sa atraktivita bývania na vidieku a pretrvávajúci vysoký záujem o bývanie *manuálna zručnosť obyvateľov *diverzifikácia ekonomickej základne vidieka využitím prírodných a kultúrnych hodnôt *zlepšenie demografickej štruktúry vytvorením podmienok a zatraktívením obce pre mladé rodiny *rozvoj malého a stredného podnikania súvisiaceho s cestovným ruchom a tradičnými remeslami *širšie využitie súčasného potenciálu športových a kultúrnych zariadení *budovanie cyklotrás a infraštruktúry *získanie strategického investora do regiónu *možnosť získať finančné prostriedky z EÚ *cieľavedomé využitie potenciálu informačnej a komunikačnej techniky *zhodnotenie nevyužitého prírodného potenciálu a miestnych zdrojov	*málo investícií pre rozvoj cestovného ruchu *nedostatočný rozvoj podnikateľskej infraštruktúry *nevybudovaná infraštruktúra pre cestovný ruch *odliv mladých kvalifikovaných odborníkov *znižovanie reálnej úrovne príjmov miestnych rozpočtov *nedostatočná ochota obyvateľstva prispôbiť sa novým podmienkam a nárokom *zhoršujúca sa kriminalita *rastúci počet obyvateľov žijúcich na hranici chudoby *zvyšovanie ekologického zaťaženia územia
---	--

Zdroj: Obec Krčava

S – strenghts – silné stránky

W – weaknesses – slabé stránky

O – opportunities – príležitosti

T – threats – ohrozenia

2.3. Strategická časť

Strategická časť PHSR obce nadväzuje na analytickú časť. Obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik i vonkajších vplyvov a určuje hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého a udržateľného rozvoja územia. V spolupráci s miestnymi obyvateľmi boli identifikované silné a slabé stránky územia obce. Boli stanovené základné problémové oblasti, ktoré boli premietnuté do základných potrieb. Následne bola navrhnutá strategická vízia územia obce.

Vízia obce

Pri stanovení vízie sme vychádzali zo skutočnosti, že sa jedná o dlhodobý horizont na 10 a viac rokov. Vízia obce musí byť v súlade s Národnou stratégiou regionálneho rozvoja SR a PHSR Košického samosprávneho kraja. Predstavuje želaný stav, ku ktorému sa má Slovensko dopracovať, vymedzuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít. Cieľom aktivít má byť Slovensko ako jednotný, vysoko vyspelý, hospodársky, politicky a sociálne súdržný štát. Očakáva sa, že využitím potenciálu každého jednotlivého územia sa postupne budú znižovať regionálne rozdiely.

V súvislosti s vyššie uvedenými dokumentami na národnej a regionálnej úrovni, si obec Krčava určila nasledujúcu víziu:

„Dobudovanie základnej infraštruktúry, rozvoj prírodného a kultúrneho potenciálu územia, zabezpečenie všestranného rozvoja obce a zlepšenie životných podmienok miestnych obyvateľov“.

Stratégia rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik, ktorá určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce na roky 2022-2030:

- 1. Zlepšenie životnej úrovne obyvateľov obce*
- 2. Zdravé životné prostredie*
- 3. Dostupné bývanie*
- 4. Dostupná zdravotná starostlivosť*
- 5. Dostupnosť kultúrnych, športových a spoločenských aktivít*
- 6. Rozvoj turizmu*
- 7. Moderné a efektívne vzdelávanie*
- 8. Podpora detí a mládeže*
- 9. Starostlivosť o starších*

Vzhľadom na malý počet marginalizovaného obyvateľstva, relatívne prispôsobivého, obec nepovažuje tento problém za prioritný a potrebný zvlášť riešiť.

Tabuľka č. 12 – Ciele a indikátory stratégie

Hlavný cieľ	Indikátor
1. Zamestnanosť <i>Zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľstva</i>	<i>Miera zamestnanosti obyvateľstva</i>
2. Výskum a vývoj <i>Dosiahnuť cieľ investovať do výskumu a vývoja 3 % HDP najmä zlepšovaním podmienok pre investície súkromného sektoru do výskumu a vývoja</i>	<i>Hrubé domáce výdavky na vedu a výskum</i>
3. Zmena klímy a energetická udržateľnosť <i>Zníženie emisie skleníkových plynov</i> <i>Zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie</i> <i>Zvýšenie energetickej účinnosti</i>	<i>Emisie skleníkových plynov</i> <i>Podiel obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie</i> <i>Energetická účinnosť ekonomiky</i>
4. Vzdelávanie <i>Zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky</i> <i>Zvýšenie podielu obyvateľstva s ukončeným VŠ vzdelaním</i>	<i>Počet ľudí, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku</i> <i>Počet študentov</i>
5. Boj proti chudobe <i>Znížiť počet obyvateľov, ktorí sú ohrození chudobou a sociálnym vylúčením</i>	<i>Počet ľudí žijúcich pod hranicou chudoby alebo sociálne vylúčené osoby</i> <i>Energetická účinnosť ekonomiky</i>

Zdroj: Obec Krčava

„Strategickým cieľom rozvoja obce Krčava do roku 2030 je:

- Zvýšenie kvality života obyvateľov obce
- Zvýšenie atraktivity a vybavenosti obce
- Zvýšenie konkurencieschopnosti a ekonomickej výkonnosti s vyváženým rozvojom oblastí trvale udržateľného rozvoja“.

Tabuľka č. 13 – Strategické ciele a opatrenia

Prioritná oblasť sociálna	Prioritná oblasť hospodárska	Prioritná oblasť environmentálna
Cieľom sociálnej oblasti je podporovať rozvoj sociálnych služieb a sociálnej inklúzie	Cieľom hospodárskej oblasti je zlepšiť vzhľad, vybavenosť a celkovú atraktivitu obce a tým zabezpečiť vhodné podmienky pre život miestnych obyvateľov, rozvoj podnikania, investícií a cestovného ruchu	Cieľom environmentálnej oblasti je realizovať aktivity prispievajúce k ochrane a zlepšeniu životného prostredia, efektívnemu systému odpadového hospodárstva
Sociálna starostlivosť	Podnikateľské prostredie a MPS	Environmentálna infraštruktúra
	Technická infraštruktúra	Protipovodňová ochrana
	Cestovný ruch	Odpadové hospodárstvo

Zdroj: Obec Krčava

Tabuľka č. 14 – Stratégia obce Krčava na roky 2022-2030

Oblasť sociálnej starostlivosti	Oblasť podnikateľského prostredia a MSP	Oblasť environmentálnej infraštruktúry
Znižovanie nezamestnanosti obyvateľov obce	Podpora podnikateľov a zvýšenie zamestnanosti v obci	Ochrana kvality podzemných a povrchových vôd, ovzdušia a energie
Rozvoj spolupráce, vytváranie a podpora partnerstiev		
Poskytovanie služieb obyvateľom, seniorom, bývajúcim v obci		
	Oblasť technickej infraštruktúry	Oblasť odpadového hospodárstva
	Modernizácia dopravnej cestnej /automobilovej a pešej/ infraštruktúry	Efektívne odpadové hospodárstvo
	Modernizácia a rekonštrukcia obecných budov a priestorov	Odstránenie nelegálnych skládok
	Bezpečnosť a ochrana obyvateľov a majetku obce	
	Oblasť cestovného ruchu	Oblasť protipovodňovej ochrany
	Zatraktívnenie intravilánu obce	Ochrana obyvateľov pred povodňami
	Podpora cestovného ruchu propagovaním a informovanosťou o obci	
		Oblasť zvýšenia povedomia obyvateľov – ochrana prírody, krajiny a environmentálnej osvetly
		Zlepšenie environmentálneho povedomia obyvateľov

Zdroj: Obec Krčava

3. Programová časť

Programová časť PHSR obce nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritným oblastiam. Zmyslom programovej časti je jej príspevok k splneniu stanoveného strategického cieľa obce.

Po schválení dokumentu sa pozornosť obce sústreďí na hľadanie možností financovania jednotlivých projektov a efektívne využívanie týchto možností.

Tabuľka č. 15 – **Oblasť sociálnej starostlivosti**

Opatrenie	Projekt/Aktivita
Znižovanie nezamestnanosti obyvateľov obce	- Spolupráca s úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri aktivitách podporujúcich znižovanie nezamestnanosti, rovnosť príležitosti a začleňovanie znevýhodnených skupín do pracovného procesu - Pomoc a podpora mladých pri začatí podnikania a pomoc pri samozamestnávaní
Rozvoj spolupráce	-Rozvoj spolupráce na miestnej, regionálnej a národnej úrovni -Rozvoj cezhraničnej spolupráce
Poskytovanie služieb obyvateľom, seniorom, bývajúcim v obci	-Zabezpečenie rozvozu stravy seniorom -Udržiavanie klubových priestorov pre seniorov -Vybudovanie detského ihriska

Zdroj: Obec Krčava

Tabuľka č. 16 – **Oblasť podnikateľského prostredia a hospodárstva**

Opatrenie	Projekt/aktivita
Podpora podnikateľov a zvýšenie zamestnanosti	-Vytváranie verejno-súkromných partnerstiev a rozvoj spolupráce verejného a súkromného sektora -Podpora vzniku malých prevádzok -Podpora projektov spolupráce
Modernizácia dopravnej cestnej infraštruktúry	-Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych komunikácií -Rekonštrukcia cestičky v parku a rekonštrukcia cesty ku škole s vybudovaním parkoviska --Rekonštrukcia chodníkov -Vybudovanie cyklotrasy -Rekonštrukcia autobusových zastávok -Rekonštrukcia mostov
Modernizácia a rekonštrukcia obecných budov a priestranstiev	-Rekonštrukcia a modernizácia obecných budov -Rekonštrukcia domu smútku a areálu cintorína

	-Údržba verejných priestranstiev
Bezpečnosť a ochrana obyvateľov a majetku obce	-Vybudovanie kamerového systému -Rekonštrukcia verejného rozhlasu -Moderné a efektívne vzdelávanie
Zatraktívnenie intravilánu obce	-Úprava centrálnej časti obce -Úprava priestranstva pri obecnom úrade

Zdroj: Obec Krčava

Tabuľka č. 17 – **Environmentálna oblasť**

Opatrenie	Projekt/Aktivita
Ochrana kvality podzemných a povrchových vôd, ovzdušia a energie	-Dobudovanie kanalizačnej siete a intenzifikácia ČOV -Rekonštrukcia obecných objektov za účelom zníženia energetickej náročnosti ich prevádzkovania
Efektívne odpadové hospodárstvo	-Vybudovanie zberného dvora a kompostoviska /zabezpečenie technického vybavenia – strojový park, kontajnery, kompostéry/
Ochrana obyvateľov pred povodňami	-Vypracovanie plánu protipovodňových opatrení -Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami -Preventívne opatrenia na ochranu pred záplavami – priekopy -Úprava koryta miestneho potoka
Zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľov	Podpora projektov a aktivity v oblasti ochrany prírody a krajiny a environmentálnej osvetu

Zdroj: Obec Krčava

3.1. Inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je dokument, ktorý vo svojej podstate definuje rozvojové ciele a postupnosť krokov k stanoveným cieľom. V takom procese je dôležité, aby bol zabezpečený koordinovaný postup jednotlivých krokov a realizácií. Hlavnou úlohou v procese realizácie a implementácie stratégie je práve koordinácia a súvzťažnosť postupov, ktorá má zabezpečiť:

- Kumuláciu vnútorných zdrojov – spájanie síl a zdrojov
- Zabránenie duplicite
- Rozdelenie úloh v území
- Poznanie sa a vzájomná komunikácia
- Vzájomná informovanosť

Ďalšou úlohou v procese implementácie je zabezpečovať monitorovanie a spätnú väzbu napĺňania priorít a cieľov, čo následne zabezpečuje:

- Spätnú väzbu realizovaných projektov
- Hodnotenie účinkov a dopadov
- Odporúčania pre zmeny stratégie
- Krátkodobý aj dlhodobý vplyv realizovaných opatrení
- A ďalšie.

Z týchto zásadných dôvodov je nevyhnutné zriadiť formalizovanú jednotku, ktorej primárnym zmyslom bude dohľad nad procesom implementácie PHSR obce. Obvykle sa na úrovni obce jedná o konkrétnu skupinu občanov, poverených obecným zastupiteľstvom na výkon tejto funkcie, alebo obecné zastupiteľstvo. Ak sa jedná o pracovnú skupinu, je potrebné okrem poverenia, aby obecné zastupiteľstvo zdefinovalo a schválilo aj kompetencie tejto pracovnej skupiny.

V praktickej rovine môže obecné zastupiteľstvo využiť dve cesty vytvorenia pracovnej skupiny:

1. Poverí niektorú z existujúcich komisií, ktorú má zriadenú pre činnosť v oblasti rozvoja obce zabezpečovaním úloh spojených s procesom implementácie a monitoringu.
2. Vytvorí novú samostatnú pracovnú skupinu pre tento účel.

Pracovná skupina vytvorená pre dohľad nad implementáciou stratégie k výkonu svojej činnosti nevyhnutne potrebuje zabezpečenie organizačné zázemie. Je potrebné vybudovať stabilný systém organizácie, ktorý bude funkčný po celú dobu platnosti spracovanej stratégie.

Organizačné zabezpečenie by malo plniť nasledovné úlohy:

- *Zabezpečiť činnosť pracovnej skupiny*
- *Zabezpečovať monitorovanie stratégie*
- *Zabezpečiť informovanosť partnerov o plnení stratégie*
- *Zabezpečiť prístup k informáciám pre prípravu rozvojových projektov*
- *Zabezpečiť informovanosť obecného zastupiteľstva o činnosti skupiny a pod.*

Návrh organizačnej štruktúry:

<i>Rozhodujúci orgán:</i>	<i>Zastupiteľstvo obce Krčava</i>
<i>Výkonný monitorovací orgán:</i>	<i>Výbor /pracovná skupina/ pre dohľad nad stratégiou</i> <i>Maximálne 5 členov</i>
<i>Technické zabezpečenie:</i>	<i>Obecný úrad Krčava – poverený pracovník</i>
<i>Monitorovanie v teréne:</i>	<i>Obecný úrad Krčava</i> <i>*členovia komisií obecného zastupiteľstva</i> <i>*matrika</i> <i>*prípadne vyškolená skupina aktivistov.</i>

3.2. Finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Nakoľko obec zo svojich príjmov nie je schopná financovať rozvojové projekty je odkázaná na dotácie a nenávratné príspevky z ministerstva financií, štátnych fondov a európskych fondov. Niektoré aktivity obce sú v súlade s Plánom obnovy, ktorý Európska komisia schválila v roku 2021 pre Slovenskú republiku. Zahŕňa 5 priorít, medzi nimi „Zelená ekonomika“, „Kvalitné vzdelávanie“ a „Efektívna verejná správa a digitalizácia“. Samozrejme, v prípade potreby do aktivít obec zapojí aj vlastné zdroje a spolufinancovanie projektov.

3.3. Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov

Proces monitorovania sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, až do ukončenia jeho platnosti a to na úrovni projektov. Vstupnými údajmi pre monitorovanie sú údaje z plánovaných a dosiahnutých ukazovateľov výstupu, výsledku a dopadu jednotlivých projektov. Výsledkom monitorovania je monitorovacia správa za príslušný rok, schválená obecným zastupiteľstvom. Za prípravu monitorovacej správy je zodpovedný obecný úrad a za celkovú monitorovaciu správu

zodpovedá starosta. Výsledky monitorovania sú podkladom pre hodnotenie vykonávané na úrovni programu.

Monitoring v súlade s navrhovanou organizačnou štruktúrou je zabezpečovaný na dvoch základných úrovniach.

Prvou je získavanie a prvotné spracovanie informácií z terénu.

Na jednej strane je potrebné sledovať realizované aktivity, na druhej strane ukazovatele pôsobenia a dopady implementácie PHSR na život v obci. Tieto úlohy môžu zabezpečiť iba pracovníci priamo v teréne.

Druhou úrovňou je odborné vyhodnocovanie informácií a sledovanie plnenia cieľov, priorít a úlohou vytvorenej pracovnej skupiny je zároveň aj spracovanie kritérií a ukazovateľov hodnotenia realizácie a metodiky jej monitoringu.

Monitorovanie plnenia programu bude stálym a dlhodobým procesom. Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačné a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie. Monitorovanie plnenia programu bude obsahovať nasledovné činnosti:

*každoročné hodnotenie napĺňania cieľov stanovených v PHSR

*každoročné spracovanie plánu aktivít na nasledujúce obdobie

*vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov ako popis stupňa realizovaných cieľov a opatrení

*vyhodnotenie dopadov aktivít na občanov a porovnanie s počiatočnými preferenciami občanov.

Uvedené činnosti zabezpečia sledovanie výstupov, financovanie jednotlivých činností, projektov alebo etáp.

Tabuľka č. 18 – Plán priebežných hodnotení PHSR obce na obdobie 2022 - 2030

Typ hodnotenia	Vykonať prvý krát	Dôvod vykonania/periodicita
Strategické hodnotenie	Najskôr v roku 2025	Podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Tematické hodnotenie časti	2023	Téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúce obdobie
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	nerozhoduje	Pri značnom odklone od stanovených cieľov a dosiahnutých hodnôt ukazovateľov Pri návrhu na revíziu PHSR obce
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2022-2030	Na základe rozhodnutia starostu, podnetu poslancov

Zdroj: Obec Krčava

Hodnotenie sa opiera o monitorovacie činnosti, ktoré mu poskytujú nevyhnutné informácie.

Monitorovacie ukazovatele procesu implementácie PHSR:

- Vytvorenie pracovnej skupiny pre proces implementácie
- Počet stretnutí pracovnej skupiny
- Počet správ o implementácii PHSR
- Počet akčných plánov
- Spracovanie monitorovacích ukazovateľov pre jednotlivé opatrenia
- Počet informačných aktivít a realizácií programu
- Úroveň a početnosť zberu informácií v teréne.

Základné monitorovacie ukazovatele plnenia PHSR:

- Počet pripravených investičných aktivít v obci
- Počet zrealizovaných investičných aktivít v obci
- Objem zrealizovaných aktivít
- Objem získaných prostriedkov z externých zdrojov
- Objem aktivizovaných vnútorných zdrojov
- Miera zapojenia občanov a subjektov do aktivít programu rozvoja
- Miera skvalitnenia poskytovaných služieb v obci
- Počet a rozsah poskytovaných služieb v obci
- Miera zvýšenia kvality a pripravenosti ľudských kapacít v obci
- Miera zvýšenia návštevnosti obce
- Miera zviditeľnenia sa obce v regióne, SR a EÚ
- Počet a kvalita zrealizovaných občianskych aktivít
- Miera skvalitnenia života občanov v obci

3.4 Akčný plán

Súčasťou realizačnej časti programu je aj akčný plán na obdobie dvoch rokov /n+2/. Akčný plán bude spracovaný podľa jednotlivých prioritných oblastí a bude obsahovať všetky projekty všetkých opatrení ako samostatný dokument

Tabuľka č. 19 – Akčný plán na roky 2022 – 2023

Termín realizácie	Názov projektu	Zameranie projektu	Financovanie projektu
2022 - 2023	Detské ihrisko v areáli ŽŠsMŠ Krčava	Podpora a rozvoj športu	Fondy EÚ Vlastné zdroje
2022 - 2023	Funkčná cestička, bezpečná cesta a nové parkové miesta na ceste do školy v obci Krčava	Zlepšenie dopravnej infraštruktúry	Fondy EÚ Vlastné zdroje
2022 - 2023	Podpora kultúry a športu	Rozvoj kultúry a športu	Fondy EÚ KSK Vlastné zdroje
2023 -2025	Rekonštrukcia Domu smútku	Zlepšenie energetickej náročnosti	Fondy EÚ Vlastné zdroje
2023 – 2025	Podpora kultúry	Rozvoj kultúry a športu	Vlastné zdroje
2024 – 2026	Výsadba stromov v obci	Ochrana životného prostredia	Vlastné zdroje
2024 – 2026	Rozvoj a budovanie centra obce	Životné prostredie	Vlastné zdroje
2024 – 2028	Vytvorenie cyklotrasy, turizmus	Rozvoj turizmu	Fondy EÚ Vlastné zdroje
2024 - 2028	Dostavba miestnych komunikácií	Zlepšenie dopravnej infraštruktúry	Fondy EÚ Vlastné zdroje
2026 – 2027	Podpora kultúry a športu	Rozvoj kultúry a športu	Fondy EÚ Vlastné zdroje
2027 - 2029	Protipovodňové a melioračné opatrenia	Ochrana životného prostredia	Fondy EÚ Vlastné zdroje
2027 – 2029	Vybudovanie zberného dvora	Ochrana životného prostredia	Fondy EÚ Vlastné zdroje
2028 - 2030	Podpora kultúry	Rozvoj kultúry a športu	Fondy EÚ Vlastné zdroje
2023 - 2030	Dobudovanie kanalizačnej siete a ČOV	Ochrana životného prostredia	Fondy EÚ Vlastné zdroje
2025 - 2030	Rekonštrukcia budovy zdravotného strediska a jej prestavba na multifunkčnú budovu	Zlepšenie energetickej náročnosti	Fondy EÚ Vlastné zdroje

4. Záver

Každý programový dokument a Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce zvlášť, dostáva svoj zmysle nie jeho vytvorením, ale v procese jeho realizácie. Prax a samotné napĺňanie cieľov, priorít a opatrení PHSR je skúškou kvality procesu programovania a jeho zmysluplnosti. V procese spracovania rozvojového programu obce sa aktivizujú mnohé, často dovtedy neodskúšané miestne zdroje, najmä z oblasti ľudských kapacít. Miestna samospráva ako garant a zadávateľ spracovania PHSR, má byť zároveň garantom aj toho, aby tento potenciál, ktorý sa v procese tvorby PHSR vytvoril, naplnil svoju hodnotu v procese reálneho napĺňania programu.

PHSR obce Krčava je spracovaný na metodickom a obsahovom podklade viacerých východiskových dokumentov.

Dokument má v súlade s aktuálnym znením Zákona o podpore regionálneho rozvoja dve základné časti – analyticko-strategickú a programovú časť.

PHSR obce Krčava je potrebné posudzovať ako dokument otvorený, ktorý sa môže dopĺňať a aktualizovať o nové aktivity podľa rozvoja sektorov a podľa úspešne realizovaných častí programu rozvoja územia. Je zrejmé, že najmä v dnešnej dobe je veľmi zložitá dokázať exaktne naformulovať prognózu rozvoja územia na dobu viac ako 5 rokov. Z tohto dôvodu je nesmierne dôležité akceptovať „živost“ tohto dokumentu, nakoľko iba priebežným vyhodnocovaním situácie v obci, regióne a spoločnosti a následným aktualizovaním dokumentu je možné zabezpečiť jeho aktuálnosť a zmysluplnosť.

5. Povinné prílohy PHSR

Príloha č. 1

Zoznam členov riadiaceho tímu a pracovných skupín a partnerov zapojených do spracovania PHSR:

Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Krčava
Forma spracovania	- S pomocou externého odborníka - S pracovníkmi samosprávy
Zoznam členov	
Gestor	PhDr. Darina Palaiová, starostka obce
Koordinátor	PhDr. Darina Palaiová, starostka obce
Metodik, externý odborník	Ing. Arch. Marianna Bošková
Interní partneri	Poslanci obecného zastupiteľstva
Obec Krčava	

Príloha č. 2

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR obce Krčava:

Názov dokumentu/zdroj	Webová stránka
Štatistický úrad SR	www.statistics.sk
PHSR Košického samosprávneho kraja	www.vucke.sk
Program odpadového hospodárstva obce Krčava	
PHSR obce Krčava	www.krcava.sk

Príloha č. 3

Zoznam použitých skratiek:

ČOV – Čistiareň odpadových vôd

EÚ – Európska únia

CHKO –Chránená krajinná oblasť

PCHO - Prírodná chránená oblasť

PHSR – Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja

OcÚ – Obecný úrad

SK CHVÚ – Chránené vtáčie územie SR

SR – Slovenská republika

ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

ZŠsMŠ – Základná škola s materskou školou

Príloha č. 4

Zoznam obrázkov

Obrázok č. 1 – Mapa katastra obce

Obrázok č. 2 – Kúria Krčava

Obrázok č. 3 – Príjazdová cesta ku kúrii

Príloha č. 5

Zoznam tabuliek

Tabuľka č. 1 – **Základné informácie o obci**

Tabuľka č. 2 – **Zámer spracovania PHSR**

Tabuľka č. 3 – **Pôdny fond obce Krčava**

Tabuľka č. 4 – **Vývoj počtu obyvateľov obce Krčava**

Tabuľka č. 5 – **Veková štruktúra obyvateľov**

Tabuľka č. 6 – **Ekonomická aktivita obyvateľov obce Krčava v roku 2020**

Tabuľka č. 7 – **Produkcia a zneškodňovanie odpadu v obci za rok 2020 v tonách**

Tabuľka č. 8 – **Zloženie stálych pracovníkov obecného úradu**

Tabuľka č. 9 – **Rozpočet obce**

Tabuľka č. 10 – **STEEP Analýza**

Tabuľka č. 11 – **SWOT Analýza**

Tabuľka č. 12 – **Ciele a indikátory stratégie**

Tabuľka č. 13 – **Strategické ciele a opatrenia**

Tabuľka č. 14 – **Stratégia obce Krčava na roky 2022-2030**

Tabuľka č. 15 – **Oblasť sociálnej starostlivosti**

Tabuľka č. 16 – **Oblasť podnikateľského prostredia a hospodárstva**

Tabuľka č. 17 – **Environmentálna oblasť**

Tabuľka č. 18 – **Plán priebežných hodnotení PHSR obce na obdobie 2022 - 2030**

Tabuľka č. 19 – **Akčný plán na roky 2022 – 2023**